

N Actieplan overheidsopdrachten A2
MH/EDJ/AS
851-2021

Brussel, 21 september 2021

ADVIES

over

**HET GEMEENSCHAPPELIJK ACTIEPLAN TER VERBETERING VAN DE
TOEGANG VAN KMO'S TOT OVERHEIDSOPDRACHTEN**

(goedgekeurd door het bureau op 27 mei 2021,
bekrachtigd door de algemene vergadering van de Hoge Raad op 21 september 2021)

Bij brief van 28 april 2021 heeft de heer David Clarinval, Minister van Middenstand, Zelfstandigen, KMO's, Landbouw, Institutionele hervormingen en Democratische Vernieuwing, het advies van de Hoge Raad voor de Zelfstandigen en de KMO gevraagd over het gemeenschappelijk actieplan ter verbetering van de toegang van kmo's tot overheidsopdrachten.

Na raadpleging van de commissie Algemeen KMO-beleid heeft het bureau van de Hoge Raad op 27 mei 2021 bij hoogdringendheid onderstaand advies uitgebracht, bekrachtigd door de algemene vergadering van de Hoge Raad op 21 september 2021.

CONTEXT

Het Gemeenschappelijk actieplan, dat een resultaat is van het werk van meerdere federale overheidsdiensten (FOD Economie, FOD BOSA en de Kanselarij) en de betrokken Ministers, viseert een verbetering van de toegang van kmo's tot overheidsopdrachten. Dit plan, dat voorzien is in het Regeerakkoord van 30 september 2020, bevat twee luiken : de verbetering van de monitoring van de participatie van kmo aan overheidsopdrachten enerzijds en de stimulatie van de participatie anderzijds. Voor elk luik worden een reeks maatregelen op korte en middellange termijn beschreven.

STANDPUNTEN

A. Algemeen standpunt

Overheden zullen in het kader van de relancestrategie in belangrijke mate beroep doen op overheidsopdrachten. In het regeerakkoord en de beleidsverklaringen wordt expliciet aandacht besteed aan de verbetering van de toegang van kmo's tot die overheidsopdrachten. De Hoge Raad wijst erop dat maatregelen ter verbetering van deze toegang nodig zijn. Zowel het deelnemingspercentage (58%) van kmo's aan overheidsopdrachten als het gunningspercentage (34%) van overheidsopdrachten aan kmo's ligt in België immers beduidend lager dan in de rest van de EU.¹ De economische en maatschappelijke impact van overheidsopdrachten voor kmo's is nochtans aanzienlijk: jaarlijks besteden overheidsinstanties in de EU gemiddeld 14 % van het bbp aan overheidsopdrachten.² De verbetering van de toegang van kmo's tot overheidsopdrachten is voor de Hoge Raad dan ook een prioriteit.

De Hoge Raad wenst vooreerst op te merken dat het Actieplan geen concrete periode vooropstelt waarbinnen de actiepunten moeten uitgevoerd zijn of waarbinnen de doelstellingen bereikt moeten zijn. Hij is van mening dat dit beter wel wordt gedaan om te vermijden dat laattijdige uitvoering van dit Actieplan een gemiste kans zou betekenen voor kmo's om te participeren in de overheidsopdrachten die zich zullen aandienen in het kader van de relance gedurende de komende jaren. Een actieplan tot verbetering van de toegang van kmo's tot overheidsopdrachten dient uitgewerkt te worden in overleg met de regionale en lokale overheden zodat een nationale aanpak gehanteerd kan worden. De Commissie Overheidsopdrachten kan een belangrijke rol vervullen bij dit overleg.

¹ Wat het gunningspercentage betreft, laat België enkel Portugal en Roemenië achter zich; https://ec.europa.eu/internal_market/scoreboard/performance_per_policy_area/public_procurement/index_en.htm.

² Europese Commissie, *Thematische factsheet Europees Semester overheidsopdrachten*, d.d. 22 november 2017, https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/file_import/european-semester_thematic-factsheet_public-procurement_nl.pdf.

B. Standpunten

I. AS 1 : METEN EN MONITOREN

1. Topprioriteit 1 : kmo-definitie

De Hoge Raad merkt op dat er verschillende kmo-definities gehanteerd worden. Enerzijds is er de Europese kmo-definitie, die ondernemingen met minder dan 250 werknemers omvat. Binnen de Europese kmo-definitie wordt een onderscheid gemaakt tussen micro- (minder dan 10 werknemers), kleine (minder dan 50 werknemers) en middelgrote ondernemingen (minder dan 250 werknemers).³ Anderzijds is er de definitie uit het Wetboek Vennootschappen en Verenigingen, waarbij een onderscheid gemaakt wordt tussen kleine ondernemingen⁴ en micro-ondernemingen⁵. Op basis van die definitie omvat een kmo maximum 50 werknemers. Het Federaal Charter “Toegang van kmo’s tot overheidsopdrachten”⁶ hanteert die laatste definitie.

Ongeacht welke kmo-definitie gehanteerd wordt, wenst de Hoge Raad erop te wijzen dat er specifieke aandacht dient te zijn voor de zelfstandigen en micro-ondernemingen. Een onderneming met maximum 10 werknemers, kan niet gelijkgesteld worden met een onderneming van maximum 50 werknemers (kleine onderneming) of met nog een grotere onderneming. Bij die laatste ondernemingen kan er bijvoorbeeld een jurist of andere expert in dienst zijn die adviseert omtrent overheidsopdrachten, de administratie hiervan op zich neemt,... Bij zelfstandigen en micro-ondernemingen zal deze expertise doorgaans ontbreken. De Hoge Raad vraagt daarom om de doelgroepen apart te monitoren. Door de monitoring op te delen, kunnen de problemen/noden die eigen zijn aan elke doelgroep specifiek in kaart gebracht worden.

Een andere reden om specifiek aandacht te hebben voor (Belgische) zelfstandigen en ondernemingen met maximum 10 werknemers, is het feit dat het regeerakkoord voorneemt om in belangrijke mate beroep te doen op overheidsopdrachten in het kader van de relance én die doelgroep het meest getroffen is door de coronacrisis. Dat blijkt duidelijk uit recente cijfers van de ERMG.⁷ Uit die cijfers blijkt ook dat hoe groter de onderneming is, hoe minder de onderneming in kwestie getroffen blijkt te zijn door de coronacrisis.

2. Topprioriteit 2: kmo-participatie

Inzake participatie, wenst de Hoge Raad te benadrukken dat het van belang is om een onderscheid te maken tussen de deelname van kmo’s aan overheidsopdrachten (bv. via offerte en via aanvaarde factuur) en de effectieve gunning van overheidsopdrachten aan kmo’s. De deelname van kmo’s aan overheidsopdrachten moet weliswaar gestimuleerd worden, maar het uiteindelijke doel moet zijn om het gunningspercentage van overheidsopdrachten aan kmo’s te vergroten.

³ Voor de andere criteria, zie Aanbeveling van de Commissie van 6 mei 2003 betreffende de definitie van kleine, middelgrote en micro-ondernemingen.

⁴ Art. 1:24 WVV: Kleine vennootschappen zijn “vennootschappen met rechtspersoonlijkheid die op balansdatum van het laatst afgesloten boekjaar, niet meer dan één van de volgende criteria overschrijden: jaargemiddelde van het aantal werknemers: 50; jaaromzet, exclusief de belasting over de toegevoegde waarde: 9 000 000 euro; balanstotaal: 4 500 000 euro”.

⁵ Art. 1:25 WVV: Microvennootschappen zijn “kleine vennootschappen met rechtspersoonlijkheid die geen dochtervennootschap of moedervennootschap zijn en die op balansdatum van het laatst afgesloten boekjaar niet meer dan één der volgende criteria overschrijden: jaargemiddelde van het aantal werknemers: 10; jaaromzet, exclusief de belasting over de toegevoegde waarde: 700 000 euro; balanstotaal: 350 000 euro”.

⁶ Te consulteren via <https://economie.fgov.be/nl/publicaties/charter-toegang-van-kmos-tot>.

⁷ Zie <https://www.nbb.be/doc/ts/other/ermg/20210505-dashboard.pdf>, slide 32.

In dit kader benadrukt de Hoge Raad het principe van de rechtstreekse toegang/participatie, d.w.z. dat de kmo zélf moet kunnen meedingen en rechtstreeks intekenen. Er is dus geen sprake van effectieve participatie wanneer deelname door kmo's enkel mogelijk is via het oprichten van een consortium of uitvoering in onderaanneming. Zo wordt, bijvoorbeeld bij een deelname in onderaanneming, de kmo weliswaar betrokken in de opdracht, maar zal de economische waarde van de opdracht beperkt toekomen aan de kmo zelf. Dat geldt des te meer naargelang de graad van onderaanneming waarin de kmo betrokken is.⁸ Enkel rechtstreekse gunningen kunnen daarom volgens de Hoge Raad aangemerkt worden als zijnde een gunning aan een kmo.

De Hoge Raad is enkel op de hoogte van een monitoring van de opdrachten boven de Europese bekendmakingsdrempels.⁹ Een (aparte) monitoring van alle opdrachten inzake werken, diensten en leveringen met een waarde die de Europese bekendmakingsdrempels niet overschrijdt dringt zich dus op.

Inzake de doelgroep van de te monitoren aanbestedende diensten zou de Hoge Raad deze groep niet beperken tot de overheid “in beperkte zin”, maar dient men ook het aanbestedingsbeleid van de “semi-overheden” te monitoren die federaal gefinancierd worden (ziekenhuizen, OCMW, mutualiteiten, vakbonden die als uitbetalingsinstelling fungeren...).

De Hoge Raad vindt het wenselijk om een (ambitieuze) streefcijfer inzake gunningsgraad vast te leggen. Daarbij kan gekeken worden naar het streefcijfer dat vooropgesteld wordt door de EU. Het aankoopbeleid van een EU-lidstaat wordt aangemerkt als “goed” (door middel van een “groene score”) indien het aantal gunningen aan kmo's de drempel van 60% overschrijdt.¹⁰ Dat percentage komt in de buurt van de toegevoegde waarde gecreëerd door kmo's in België (63,3%), hetgeen volgens de Hoge Raad als uitgangspunt genomen moet worden om het streefcijfer te bepalen.¹¹

3. Bijkomende elementen op te nemen in de monitoring

Naast de te monitoren elementen die opgesomd zijn in het Actieplan onder het onderdeel “definitie van kmo-participatie”, beveelt de Hoge Raad aan om ook de volgende elementen op te nemen in de monitoring (teneinde een zo correct mogelijk beeld te krijgen van de deelname/gunning van kmo's aan overheidsopdrachten):

- Maak bij de monitoring een opsplitsing tussen de verschillende types van overheidsopdrachten (werken, diensten¹², leveringen).
- Breng in kaart welke plaatsingsprocedures¹³ men hanteert per type overheidsopdracht, het aantal gunningen waarvoor de (laagste) prijs de doorslaggevende factor is, hoeveel opdrachten er slechts uit één perceel bestonden, wat de redenen waren om niet op te delen in percelen, in hoeveel gevallen alle percelen werden gegund aan één onderneming, welke

⁸ Bijvoorbeeld indien de kmo niet de “eerste” onderaannemer, maar een onderaannemer van de onderaannemer is etc.

⁹ Zie de referentie inzake de Europese cijfers van deelname en gunningspercentages hierboven.

¹⁰ Het aankoopbeleid van een EU-lidstaat wordt aangemerkt als “slecht” (door middel van een “rode score”) indien het aantal gunningen aan kmo's minder bedraagt dan 45%.

¹¹ Zie de tabel op p. 2 van de “2019 SBA Fact Sheet Belgium”, te consulteren via https://ec.europa.eu/growth/smes/sme-strategy/performance-review_en

¹² Hier kan een verder onderscheid gemaakt worden tussen manuele en niet-manuele diensten.

¹³ Bv. mededingingsprocedure met onderhandeling, concurrentiegerichte dialoog, vereenvoudigde onderhandelingsprocedure met voorafgaande bekendmaking, onderhandelingsprocedure zonder voorafgaande bekendmaking,...

drempels kmo's ondervinden bij de deelname aan overheidsopdrachten¹⁴ welke hinderpalen de aanbestedende overheden ondervinden in het gunningsproces en welke oplossingen ervoor zijn ,... Kortom een monitoring van de toepassing van de principes van het federaal Charter "Toegang van kmo's tot overheidsopdrachten" is wenselijk volgens de Hoge Raad.

II. AS 2: STIMULEREN VAN DE KMO-PARTICIPATIE

1. Creëren van bewustzijn van de aanbesteders

De Hoge Raad stelt vast dat het creëren van het bewustzijn van de aanbesteders omtrent de problematiek van overheidsopdrachten en kmo's niet opgenomen is in het Actieplan als prioriteit. Uit het Actieplan blijkt dat dit voornamelijk zal aangepakt worden op "middellange termijn" nl. onder "Opleiding – Charter".¹⁵

Het is nochtans nodig om die problematiek als prioritair te beschouwen, gezien de bij de Hoge Raad aangesloten organisaties aangeven dat de praktijk inzake overheidsopdrachten bijzonder problematisch is (eerder dan de overheidsopdrachtenwetgeving op zich).¹⁶ De overheidsopdrachtenwetgeving biedt nochtans veel mogelijkheden om opdrachten uit te schrijven op maat van kmo's, maar die worden onvoldoende benut.

Het voorstel omtrent topics waarop gefocust dient te worden tijdens de opleidingen naar aanbestedende diensten toe behelzen inderdaad enkele van de belangrijkste knelpunten waar kmo's mee geconfronteerd worden: vaak (i) een gebrek aan een opdeling in percelen¹⁷; (ii) veel te hoge eisen inzake kwalitatieve selectiecriteria bv. financiële draagkracht en technische bekwaamheid; (iii) onevenwichtige eisen gesteld door sociale, ethische en milieuclausules¹⁸. De Hoge Raad wijst erop dat het invoeren van sociale clausules in overheidsopdrachten niet mogen leiden tot het beperken van de markt maar moeten leiden tot het bestrijden van de sociale dumping door een strikte naleving van de reglementering inzake het sociaal - en arbeidsrecht.

¹⁴ Waarbij dan een onderscheid gemaakt dient te worden tussen kmo's die reeds hebben deelgenomen aan overheidsopdrachten (waarbij de opdracht al dan niet daadwerkelijk aan hen gegund is) en "onervaren" deelnemers.

¹⁵ Zie p. 9 van het Actieplan.

¹⁶ Een zeer recent praktijkvoorbeeld (op Vlaams niveau) kan dat illustreren: begin december 2020 plaatste Aster cv (opgericht door 40 sociale huisvestingsmaatschappijen) een megaorder zonnepanelen voor sociale huisvesting. Concreet gaat het om een investering van 231 miljoen EUR voor de installatie van 650.000 zonnepanelen op 58.000 gebouwen met sociale woningen. De kwalitatieve selectiecriteria inzake financiële draagkracht en technische bekwaamheid zijn zodanig opgesteld dat kmo's hier niet aan kunnen voldoen en in feite slechts enkele Belgische ondernemingen hiervoor in aanmerking komen. Geïnteresseerde kandidaten moeten namelijk een minimale omzet kunnen voorleggen van 35 miljoen EUR/jaar over de laatste drie boekjaren. Daarnaast wordt een kandidaat slechts technisch bekwaam geacht wanneer hij zes referentieprojecten kan opgeven, uitgevoerd de voorbije drie jaar, met een gemiddelde omzet van 75 000 EUR/project. Bovendien is de opdracht niet opgedeeld in percelen, waardoor de opdracht té omvangrijk is om die als kmo te verwerken; <https://www.tijd.be/ondernemen/milieu-energie/heisa-over-megaorder-zonnepanelen/10278625>.

¹⁷ En indien een opdracht is opgedeeld in percelen, dan komt het voor dat alle percelen worden toegewezen aan één onderneming. Het is dus aan te raden om het aantal percelen te beperken waarop een onderneming kan inschrijven, alsook het aantal percelen dat aan dezelfde onderneming gegund kan worden.

¹⁸ Bv. wanneer milieuclausules vereisen dat kmo's hun "milieuvriendelijkheid" bewijzen aan de hand van dure ISO-certificaten. Het regeerakkoord stelt dat de opname van ethische, milieu en sociale clausules de toegang van kmo's aan overheidsopdrachten zal vergroten, maar er moet dus in het bijzonder voor gewaakt worden dat deze clausules kmo-vriendelijk zijn.

In de voorgestelde opleiding rond het gebruik van de techniek van “de meest voordelige economische offerte”, raadt de Hoge Raad aan om de aandacht te vestigen op de problematiek van het gunnen van opdrachten (voornamelijk) op basis van de (laagste) prijs.¹⁹ Ook dat is een zeer belangrijk struikelblok voor kmo’s. De Hoge Raad vraagt kortom om als uitgangspunt voor de opleidingen de principes te hanteren zoals deze zijn uiteengezet in het federaal Charter.

Bij het creëren van bewustzijn dient er specifieke aandacht te zijn voor kleinere aanbestedende diensten. De Hoge Raad beveelt aan om voor hen eventueel een ondersteunende cel op te richten.

Aanbestedende overheden zouden zichzelf ook een kmo-test kunnen opleggen waardoor de kmo-participatie versterkt wordt.

2. Kmo’s vertrouwd maken met overheidsopdrachten

De Hoge Raad vraagt om voorafgaandelijk in te zetten op informatiecampagnes die de voordelen van een deelname van kmo’s tot overheidsopdrachten en de initiatieven die door de overheid worden genomen om deze toegang te verbeteren toelichten. Deze informatiecampagnes zullen ertoe leiden dat meer kmo’s aangesproken zullen worden en overtuigd zullen worden om voor het eerst deel te nemen aan een overheidsopdracht.

De Hoge Raad is tevreden met de aandacht die besteed wordt aan het opleiden van kmo’s omtrent verschillende aspecten rond overheidsopdrachten. Hij merkt op dat dit punt geen prioriteit is en slechts op middellange termijn ondernomen zal worden. Volgens de Hoge Raad moet echter veel kmo’s dringend wegwijs gemaakt worden in hoe ze overheidsopdrachten moeten aanpakken. Hij is dan ook van mening dat het dan ook niet nodig is om dit eerst te “meten”, alvorens met de opleidingen en informatiesessies te beginnen. Ook dit onderdeel dient volgens de Hoge Raad prioritair te zijn. Bovendien dient het actieplan de nodige middelen te voorzien voor de partnerorganisaties die betrokken zullen worden bij de uitwerking van de opleidingsprogramma’s.

3. Administratieve lasten

De Hoge Raad merkt op dat er relatief weinig aandacht is voor het verminderen van administratieve lasten, terwijl administratieve lasten één van de grootste struikelblokken zijn voor kmo’s bij hun deelname aan overheidsopdrachten. Zo wordt er enkel gefocust op e-facturatie. Andere essentiële aanbevelingen om administratieve lasten te verminderen zijn:

- Het consequent toepassen van het *only-once*-principe door alle aanbestedende overheden.
- Bij opdrachten van geringe waarde (minder dan 30 000 EUR) gebruik maken van de procedure van de aanvaarde factuur.²⁰

¹⁹ Let wel dat niet alle sectoren voorstander zijn van de vraag om te gunnen op basis van andere criteria dan de laagste prijs. Zo wil de bouwsector dat voor “off-the-shelf” producten (zgn. gestandaardiseerde oplossingen) enkel gegund wordt op basis van de laagste prijs, om bijkomende administratieve lasten te vermijden.

²⁰ Opdrachten met een beperkte waarde kunnen aanbestedende diensten plaatsen na raadpleging van de voorwaarden van meerdere ondernemers, zonder dat die ondernemers offertes moeten indienen. Die procedure laat toe om de administratieve lasten langs de kant van de aanbesteder en van de kmo tot een minimum te beperken; Zie Art. 92 Wet van 17 juni 2016 inzake overheidsopdrachten.

4. Essentiële actiepunten die ontbreken

Enkele essentiële actiepunten die ontbreken en waar de Hoge Raad de aandacht op wenst te vestigen zijn:

- Het belang van het houden van voorafgaandelijke marktconsultaties door aanbestedende overheden waar ook lokale ondernemers de bestaande producten/diensten op de markt kunnen voorstellen. Deze consultaties zijn niet alleen nuttig om een “overzicht” te krijgen van de (lokale) ondernemers op een bepaalde markt, maar ook om de kennis van de markt te vergroten en de gunningscriteria gericht te bepalen.
- Een grotere bekendmaking moet verzekerd worden voor de opdrachten die niet bekendgemaakt moeten worden op het e-notification platform.²¹ Dat kan bijvoorbeeld door gebruik te maken van een daartoe opgericht of op te richten digitaal platform. Te denken valt aan het Gentse “Stadsleverancier”-model of het platform “aanbestedingen in Limburg”.
- Er moet voorzien worden in een eerlijke kostenvergoeding voor niet weerhouden ondernemers aan wie bij de inschrijving werd gevraagd om kosten te maken.
- Feedback op ingediende offertes (voornamelijk van belang voor niet-weerhouden ondernemers) is noodzakelijk.
- Een efficiënte klachtenbehandeling is nodig waardoor ondernemers de mogelijkheid hebben om een geschil of vraag voor te leggen voor bemiddeling of niet-bindend advies.
- Geef bij mogelijke louter formele gebreken de ondernemingen de kans om deze binnen korte termijn te regulariseren.
- Sinds het gebruik van e-Procurement en e-Tendering, wordt niet onmiddellijk meer een PV van opening gepubliceerd en moeten inschrijvers doorgaans lang wachten op de publicatie ervan. Ook worden de offerteprijzen niet gepubliceerd. Zo kunnen inschrijvers zeer moeilijk inschatten welke plaats in de rangschikking zij innemen (vb. is men eerste of laatste), hetgeen eveneens moeilijkheden met zich meebrengt naar toekomstige werkplanning toe (vb. moet een bedrijf het calculatietempo verhogen of integendeel verlagen). Daarnaast ontbreekt het hen aan enige benchmark qua prijszetting. De Hoge Raad vraagt daarom dat de uitslagen bij een open aanbesteding onmiddellijk beschikbaar zijn via het PV van opening en dat de biedingsprijzen gepubliceerd worden. Deze informatie kan perfect de waarde hebben van een informele mededeling van rangschikking, waarbij de uitslag onder voorbehoud van nazicht en goedkeuring wordt meegedeeld.

5. Evaluatie van de overheidsopdrachtenwetgeving

Het Actieplan voorziet op korte termijn een evaluatie van de wetgeving inzake betaaltermijnen B2G.²² Dat is nodig, aangezien België nog recentelijk in gebreke werd gesteld door de Europese Commissie rond haar betaalgedrag.²³ De Hoge Raad heeft reeds meermaals gevraagd dat de overheid haar betaalafspraken nakomt en de wet betreffende de bestrijding van de betalingsachterstand bij handelstransacties naar de letter en de geest toepast.²⁴

²¹ En die bv. in aanmerking komen voor de onderhandelingsprocedure zonder voorafgaande bekendmaking. Dat zijn in principe: opdrachten voor werken, leveringen en diensten waarvan de waarde de drempel van 139 000 EUR niet overschrijdt (behoudens uitzonderingen).

²² Zie p. 7 van het Actieplan.

²³ Zie inbreuk [INFR\(2019\)2299](https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/nl/inf_21_441), https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/nl/inf_21_441.

²⁴ Zie het memorandum van 4 juni 2019 van de Hoge Raad : kmo-speerpunten voor het federaal en Europees beleid, advies nr. [807-2019](#).

Bij verdere evaluatie is het belangrijk dat het betaalgedrag specifiek ten aanzien van kmo's wordt gemeten (het ook in rekening nemen van betalingen aan grotere actoren - bv. banken of grote spelers - kan een vertekend beeld geven aangezien die vaak sneller worden betaald). In ieder geval moet als overheid worden gestreefd naar een zo snel mogelijke betaling waarbij een betaling langer dan 30 dagen na het leveren van de prestaties de uitzondering moet worden. Dat kan door de verificatietermijn integraal deel te laten uitmaken van de betaaltermijn van dertig dagen. Nu fungeert die als een verdubbeling van de betaaltermijn (60 dagen). Verder moet er ook voor worden gezorgd dat men de aannemer/leverancier steeds tijdig voorziet van de nodige informatie voor de opmaak van de schuldvordering en factuur.²⁵

Op middellange termijn wordt een algemene evaluatie van de overheidsopdrachtenwetgeving voorzien.²⁶ Ook hier heeft de Hoge Raad enkele aanbevelingen:

- Vereenvoudig de vereisten op vlak van elektronische handtekening zodat een foutieve handtekening, in procedures waar geen onderhandelingsmogelijkheden zijn, niet automatisch leidt tot de nietigheid van de offerte (en dus de uitsluiting van de kmo).²⁷
- Maak de regels omtrent het opsplitsen van overheidsopdrachten in percelen daadkrachtiger. De overheidsopdrachtenwetgeving bepaalt op dit moment enkel dat de aanbesteder de verdeling in percelen van opdrachten die gelijk zijn aan de Europese bekendmakingsdrempel of die overschrijden “in overweging moet nemen”.²⁸ Indien wordt beslist om niet over te gaan tot verdeling in percelen, dan moet de aanbesteder dit enkel maar motiveren. Voor opdrachten onder de Europese bekendmakingsdrempel bestaat die verplichting om het opdelen in percelen te overwegen niet eens. Nochtans is de verdeling in percelen een essentieel principe om overheidsopdrachten meer toegankelijk te maken voor kmo's. Een daadkrachtigere regelgeving op dat vlak dringt zich dus op.

BESLUIT

De Hoge Raad voor de Zelfstandigen en de KMO is verheugd met het actieplan dat de verbetering van de monitoring van de participatie van kmo aan overheidsopdrachten en de stimulatie van de participatie viseert en wenst verder betrokken te worden bij de uitwerking van het actieplan (o.a. betreffende de definitie “kmo” en “kmo-participatie”).

Voor de Hoge Raad zijn volgende elementen m.b.t. as 1 “meten en monitoren” essentieel:

- Voorzie een aparte monitoring naargelang de grootte van de kmo, dit teneinde de problemen/noden die eigen zijn aan elke doelgroep specifiek in kaart te brengen. Voor micro-ondernemingen moet er daarnaast specifieke aandacht zijn, vermits de grootste moeilijkheden inzake toegang aan overheidsopdrachten zich bij die doelgroep voordoen.
- Hanteer het principe van de rechtstreekse participatie/toegang bij het definiëren van “kmo-participatie” en leg een ambitieus streefcijfer inzake gunning op.

²⁵ Zie het advies nr. [829-2020](#) van de Hoge Raad over het wetsvoorstel tot wijziging van de wet van 2 augustus 2002 betreffende de bestrijding van de betalingsachterstand bij handelstransacties

²⁶ Zie p.8 van het Actieplan.

²⁷ Art. 76, §1, 2° KB van 18 april 2017 omtrent de plaatsing van overheidsopdrachten in de klassieke sectoren.

²⁸ Art. 58 §1 Wet van 17 juni 2016 inzake overheidsopdrachten.

De elementen m.b.t. as 2 “stimuleren van de kmo-participatie” die voor de Hoge Raad essentieel zijn maar die niet (voldoende) in het Actieplan aan bod komen, zijn de volgende:

- Het creëren van bewustzijn van de aanbesteders inzake de problematiek van kmo's en overheidsopdrachten moet prioritair zijn, net zoals de informatiecampagnes, informatiesessies en opleidingen omtrent overheidsopdrachten naar kmo's toe.
 - Meer aandacht voor het verminderen van de administratieve lasten.
 - Aandacht voor het belang van het organiseren van voorafgaande marktconsultaties, een grotere bekendmaking van overheidsopdrachten, het voorzien van een eerlijke kostenvergoeding en feedback voor niet-weerhouden ondernemers, en het organiseren van klachtenbehandeling.
-